

**BUDAPEST, VIII. KERÜLET, HŐS UTCA, SZÁZADOS ÚT, STRÓBL
ALAJOS UTCA, KEREPESI ÚT; XIV. KERÜLET KEREPESI ÚT,
IFJÚSÁG ÚTJA, DÓZSA GYÖRGY ÚT (HRSZ. 38873, 38860, 38875,
32953/2, 32475/2, 32474, 32533/9, 32848/3, 31911/18-19)**

Távfűtő vezeték építése

Lelőhely-azonosító: 15179

KULCSSZAVAK: népvándorlaskor, szarmata, település, újkor, 19. század, út

**BUDAPEST, DISTRICT VIII, HŐS STREET, SZÁZADOS ROAD, STRÓBL
ALAJOS STREET, KEREPESI ROAD; DISTRICT XIV, KEREPESI ROAD,
IFJÚSÁG STREET, DÓZSA GYÖRGY ROAD (PLOT NOS. 38873, 38860,
38875, 32953/2, 32475/2, 32474, 32533/9, 32848/3, 31911/18-19)**

District heating pipeline construction

Site ID: 15179

KEYWORDS: Migration Periods, Sarmatian, settlement, Modern Period, 19th century, road

2021. szeptember 9. és december 12. között a távfűtő vezeték építésével kapcsolatos földmunkák régészeti megfigyelését végeztük. A nyomvonal nem futott át nyilvántartott régészeti lelőhelyen, csak érintette a 15179 nyilvántartási számú lelőhelyet, ami a Puskás Ferenc Stadion területe.

Az első építési fázis az Ifjúság útja és a Dózsa György út sarkán, a Puskás Ferenc Stadion telkének délkeleti sarkánál, a 2020-ban lefektetett gerincvezetékre csatlakozott. Ettől déli irányban a közmű 2 méter széles, 2,7 méter mély árka a Dózsa György út – Kerepesi út – Ifjúság útja csomópontban található. Az árok a forgalomtól elzárt szigeten déli irányban mintegy 29 méter után délkelet felé fordult, és egy 5×5 méteres akna 4 méter mély munkagödrébe torkollott. 26 méter után az aknától délkeletre, az Ifjúság útja alatt átvezetve (II. szakasz) a 2. metró alagútja fölötti feltöltést átvágva érte el a Kerepesi utat (III. szakasz).

Az I. szakasz árka a rákötésnél 2,5 méter mély volt, a forgalom elől elzárt sziget földes felszíne alatt (114,30 mBf) déli irányban vékonyodó, 110 cm vastag sóderes, földes feltöltés alatt sötétbarna, modern kori törmelékkel (sóder, téglák, csont) kevert föld látszott. Alja pettyes

Archaeological monitoring of the earthworks associated with the construction of the district heating pipeline was conducted between September 9 and December 12, 2021. The pipeline route did not cross any registered archaeological site; it only intersected site no. 15179, corresponding to the area of the Puskás Ferenc Stadium.

The first construction phase was connected to the main pipeline installed in 2020 at the southeastern corner of the plot of Puskás Ferenc Stadium, at the junction of Ifjúság Road and Dózsa György Road. From this point, a trench 2 meters wide and 2.7 meters deep was excavated southward at the Dózsa György Road – Kerepesi Road – Ifjúság Road junction. After approximately 29 meters, the trench turned southeast across a traffic-isolated island and reached a 5 × 5 meter shaft excavation pit of 4 meters depth. After another 26 meters, the trench was led beneath Ifjúság Road (Phase II), cutting through the fill above the metro Line 2 tunnel, and reached Kerepesi Road (Phase III).

In Section I, the trench reached 2.5 meters depth at the connection point. Beneath the soil surface of the

átmenettel futott át a –140 cm mélyen jelentkező sötét sárgásbarna homokba, ami természetes átmenettel –170 cm mélységben sötét szürkésbarna homokba váltott át. A réteg a régészeti korú feltalaj lehetett, (teteje 112,60 mBf), melybe néhány állatcsont és apró edénytöredék iszapoltódott. A kultúrréteg alatt –200–250 cm között sötétszürke, halvány világosszürke pettyekkel tarkított, kötött, finom homok jelentkezett. Alatta –250–270 cm között sötét szürkésbarna homok, majd az árok aljáig az altalaj sárgásbarna, átmeneti, felső zónája látszott. A Dózsa György út déli szélétől kilenc méterre beásást azonosítottunk. A szarmata kori gödör nem érte el az altalajt, helyét a sötét szürkésbarna befoglaló rétegekben a hamus betöltése, illetve a leletek sűrűsödése jelezte. (1. kép)

Az Ifjúság útja nyugati oldalán lévő 5×5 méteres aknában 120 cm feltöltés alatt 20 cm sötétszürke, modern kori törmelékanyaggal kevert homok, 30 cm sötétbarna homok, aztán 40 cm szürkésbarna humuszos homok (112,70 mBf), végül 210 cm mélységben szürkés-sárga homokos altalaj jelent meg. A további mélyítés-kor már csak sóderes, homokos hordalék látszott.

Az Ifjúság útja keleti oldalán a déli iránytöréssig tartó 26 méter hosszú II. árokszakasz 1,2 méter mély volt. A felszín alatt (114,40 mBf) 40–50 cm-es feltöltés fedte a vastag humuszos homokot (teteje 113,90 mBf). A szegélyköttől három méterre, a humusz és az altalaj találkozási közti átmeneti zónában egy újabb szarmata kori objektum feltűnt. A gödör mindössze 30 cm mélyen vágta az altalajt. Bontásakor lelet nem került elő, de a környékén a feltalajban néhány apró szórvány edénytöredéket találtunk.

A III. szakasz a Kerepesi út északi oldalán egy 5×8 méteres aknában végződött. A gerincvezeték árka nem érte el a természetes rétegeket. A természetes rétegsor a munkagödör déli felén, egy kb. öt méteres sávban mutatkozott. Itt a nyugati falban egy méter feltöltéssel fedett 50 cm vastag humuszos homokból (teteje 113,90 mBf) indulva egy méhkas alakú gödör körvonala látszott. A tisztításakor néhány szarmata kori edénytöredék került elő. (2. kép)

A második építési fázisban, a Kerepesi út (IV. szakaszon), illetve a Százados út alatt (V. szakasz) 580 méter hosszú nyomvonal kiásása történt meg. A Kerepesi út déli, VIII. kerületi oldalán, az IV. szakasz Százados útig tartó árka 1,50 méter széles, 2,50 méter mély volt.

Az 5×5 méteres fejtöredékben az úttest alatt (115 mBf) 60 cm vastag alapozás és 20 cm-es kemény szürkésbarna, sóderes réteg látszott. Majd 30 cm sárga, szürkésbarna pettyes homok feltöltés (a régi út alatti réteg?) következett, ami 110 cm mélységben (113,90 mBf) sötétbarna humuszos homokot fedett. Az 50 cm

traffic-isolated island (114.30 m a.B.S.I.*), a 110 cm-thick gravelly fill was observed, thinning southward. Below this, dark brown soil mixed with modern debris (gravel, brick, bone) was recorded. At –140 cm, this layer transitioned into dark yellowish-brown sand, which at –170 cm passed into dark greyish-brown sand, interpreted as a possible archaeological topsoil layer (upper boundary: 112.60 m a.B.S.I.). Within this layer, animal bones and small pottery fragments were found. Below the cultural layer, between –200 and –250 cm, compact fine sand with pale grey mottling was observed, followed by dark greyish-brown sand at –250 to –270 cm, and finally yellowish-brown transitional subsoil. A Sarmatian-period pit was identified approximately 9 meters from the southern edge of Dózsa György Road; it did not reach the subsoil and was indicated by ash-rich fill and find concentration. (Fig. 1)

In the 5 × 5 meter shaft on the western side of Ifjúság Road, a 20 cm layer of dark grey modern debris mixed with sand was observed beneath 120 cm of fill, followed by 30 cm of dark brown sand and 40 cm of greyish-brown humic sand (113.90 m a.B.S.I.). At 210 cm depth, yellowish sandy subsoil was reached, under which only gravelly alluvial deposits were observed.

On the eastern side of Ifjúság Road, a 26-meter-long trench section (Section II) was dug 1.2 meters deep. Beneath the surface (114.40 m a.B.S.I.), a 40–50 cm fill layer covered thick humic sand (upper boundary: 113.90 m a.B.S.I.). Within the transition zone between humus and subsoil, a Sarmatian feature was identified approximately 3 meters from the kerbstone. The pit cut into the subsoil to a depth of only 30 cm; no finds were recovered from the feature itself, but small stray pottery fragments were collected from the surrounding topsoil.

Section III terminated in a 5 × 8 meter shaft on the northern side of Kerepesi Road. The trench did not reach natural layers. In the southern part of the excavation pit, a natural stratigraphic sequence was observed in a roughly 5-meter-wide strip. Within the western wall, a 50 cm-thick humic sand layer (covered by 1 meter of fill; top at 113.90 m a.B.S.I.) was recorded, from which the outline of a beehive-shaped pit was visible. During cleaning, several Sarmatian pottery fragments were unearthed. (Fig. 2)

In the second construction phase, a 580-meter-long trench was excavated along Kerepesi Road (Section IV) and beneath Százados Road (Section V). On the southern (District VIII) side of Kerepesi Road, trench Section IV extending to Százados Road was dug 1.50 meters wide and 2.50 meters deep.

* above Baltic Sea level

1. kép: Objektum helye az I. szakaszon (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 1. Location of the feature in Section I (Photo by Gábor Gyenes)

2. kép: Gödör metszete a III. szakaszt lezáró akna metszetalában (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 2. Pit section in the section wall of the shaft closing Section III (Photo by Gábor Gyenes)

vastag humusz alatt világos szürkésbarna, sárga petytyes átmeneti zóna után –180–240 centiméter mélységben sárga homok jelentkezett. (3. kép)

A barna humuszos homokot 12 méteren keresztül lehetett követni a déli metszetalban. de már csak 120 cm mélységben (113,80 mBf), 10 cm vastagon volt meg a modern bolygatások alatt. Ezután a Százados útig sárga, durvaszemcsés homok látszott ott, ahol egyáltalán megjelent a természetes réteg. A közművekkel, illetve a régi útépítéssel erősen megbolygatták a rétegeket, a feltalajt szinte teljesen elhordták. A fevgödörben az öt méter széles nyugati metszetben korábbi, 19. századi útperiódus nyomai látszottak. A modern közművek árkainak betöltésébe szürkés-rózsaszín cementált homokos anyag keveredett, mely a makadámutaknál jellemző anyag. Valószínű, hogy itt is egy ilyen pusztíthatnak el.

A Százados út alatti V. szakaszon a rétegsor bolygatott volt. Ahol természetes réteg bukkant fel, 130–140 cm mélységben többnyire ott is rögtön az altalaj jelentkezett. A humuszos réteg röviden a Szörény utca és a Hős utca között, illetve a Hős utcába beforduló pár méteres szakaszon jelent meg az útburkolattól (115,30 mBf) 50 cm mélyen.

A modern kori tereprendezéseket figyelembe véve valószínűleg a Százados út alatti szakasz is az

In the 5 × 5 meter terminal pit, beneath the roadway (115 m a.B.S.I.), a 60 cm foundation layer and a 20 cm compact greyish-brown gravel layer were observed. Below this, a 30 cm yellowish-grey mottled sand fill (possibly the former road layer) was encountered, overlying dark brown humic sand at 110 cm depth (113.90 m a.B.S.I.). Beneath the 50 cm humus layer, a light greyish-brown transitional zone with yellow mottling was recorded, followed at –180 to –240 cm by yellow sand. (Fig. 3)

The humic layer could be traced for 12 meters along the southern section wall, but only as a 10 cm-thick remnant at 120 cm depth (113.80 m a.B.S.I.) beneath modern disturbances. Beyond this, yellow coarse sand was observed toward Százados Road wherever natural layers were present. The strata had been heavily disturbed by utilities and earlier road construction, and the original topsoil had largely been removed. In the terminal pit, traces of a 19th-century road surface were visible in the western wall. The fills of modern utility trenches contained pinkish-grey cemented sandy material typical of macadam road construction, likely indicating the destruction of such a surface.

In Section V beneath Százados Road, the stratigraphy was heavily disturbed. Where natural layers appeared, subsoil was generally encountered immediate-

3. kép: A Kerepesi út alatti árokszakasz (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 3. Trench section under Kerepesi Road (Photo by Gábor Gyenes)

egykori Városligeti pataktól kelet felé kissé emelkedő homokhát alá eshetett. Mivel természetes feltalaj alig bukkant fel, a szakasz régészeti érintettségét nem lehetett megállapítani.

A megfigyelés során három darab régészeti objektum került elő. Ezek közül csak egyet datáltak az edénytöredékek. A jelenségek a Dózsa György út és az Ifjúság útja sarkán megfigyelt szarmata lelőhely részei (BTM A ltsz. 7518-2019).

RÉSZTVEVŐK: Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

ly at 130–140 cm depth. The humic layer only appeared intermittently between Szörény Street and Hős Street, and in a short section near Hős Street, at 50 cm below the pavement level (115.30 m a.B.S.I.).

Considering modern landscape modifications, this area likely belongs to the slightly rising sand ridge east of the former Városliget Stream. As natural topsoil appeared only sporadically, archaeological sensitivity could not be clearly determined for this section.

During the monitoring, three archaeological features were identified. Of these, only one could be dated based on pottery fragments. The features belong to the Sarmatian settlement observed at the junction of

Irodalom

BTM A Itsz. 7518-2019 • Gyenes, Gábor – Sárosi, Edit: Budapest, XIV. kerület, Puskás Ferenc stadion távhőellátása. Megfigyelési jelentés, 2018. Budapesti Történeti Múzeum Adattár, Dokumentációs gyűjtemény Itsz. 7518-2019

Dózsa György Road and Ifjúság Road (BHM A Inv. no. 7518-2019).

CONTRIBUTORS: Gábor Gyenes (archaeological field technician)

Gábor Gyenes

References

BHM A Inv. no. 7518-2019 • Gyenes, Gábor – Sárosi, Edit: Budapest, XIV. kerület, Puskás Ferenc stadion távhőellátása. Megfigyelési jelentés, 2018 [Budapest, District XIV, District heating supply of the Puskás Ferenc Stadium. Monitoring report, 2018]. Budapest History Museum Archive, Documentation Collection Inv. no. 7518-2019